

аудиторії, повинна бути доступна для розуміння. Під час розмови можна використовувати асоціативний ряд, приводити різні приклади, що ілюструють предмет розмови. Використання наочних предметів, кольорових схем, малюнків, моделей в процесі виступу сприяє засвоєнню інформації. У своєму виступі або бесіді адвокат може використовувати прийоми експресії та інтенсивності підношення інформації.

Важливо із самого початку привернути увагу опонента і справити на нього враження, а також прагнути утримати його на належному рівні протягом всієї бесіди і промови. Ефективним є використання спеціальних риторичних інструментів, які проявляються через певні комунікативні ефекти, такі як: візуальне враження, ефект перших фраз, техніка мови, інтонації і паузи, аргументація. Для адвоката важливо володіти не тільки технікою виступу але й технікою слухання, яка представляє собою активний процес проникнення у внутрішній світ співрозмовника (Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: учеб. пособие / О.В. Синеокий. – Харків: Право, 2008. – 496 с.).

Отже, у формуванні позитивного іміджу адвоката допомагають такі його особисті якості як: впевненість в собі і тих діях, які він виробляє; успішність у великих і гучних справах, що проводяться ним; переконливість аргументів для клієнтів, опонентів і в суді; нестандартний творчий підхід до вирішення правових проблем; повага до третіх осіб і їх позиції; врівноваженість і стресостійкість, доброзичливість до зовнішнього оточення. Однак якими б засобами і способами не створювався імідж адвоката не варто забувати, що на його формування йдуть роки, а зруйнувати його можна відразу.

Демінська М.О.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Сьогодні надзвичайно актуальним є питання проведення судової реформи в Україні. Безумовно важливим кроком до її реалізації є внесення змін і до законодавства про адвокатську діяльність, оскільки воно напряду пов'язано із доступністю правосуддя та забезпеченням права кожного на справедливий суд. Тож з'ясуємо, як саме судова реформа торкається адвокатури. Серед законодавчих актів, які безпосередньо впливають на її діяльність відмітимо Конституцію України, ЗУ „Про судоустрій і статус суддів”, а також згадаємо діючий ЗУ „Про адвокатуру і адвокатську діяльність” і проект внесення до нього змін.

В червні місяці у Конституції України з'являється стаття 1312, повністю присвячена питанню адвокатської діяльності. Вона гарантує незалежність адвокатури, закріплення чого на конституційному рівні є безумовно позитивною зміною, а також наголошує на тому, що виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення, крім винятків передбачених законом, серед них винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

До появи таких нововведень інтереси особи в суді міг представляти як професійний адвокат, так і особи без посвідчення адвоката – юрист як особа, що має вищу юридичну освіту або ж за довіреністю родичі чи знайомі. Тепер же пересічний громадянин повинен звертатися за професійною допомогою лише до адвоката. В науковій спільноті такий стан речей вже прозвали „монополізацією адвокатської діяльності”. Звичайно як і будь-які явища вона має свої плюси та мінуси. Деякі посиляються на європейський досвід і вказують, що норма про адвокатів дасть можливість отримати кращий захист. Безспірно те, що інтереси особи в суді буде представляти професіонал і фахівець своєї справи є позитивним зрушенням. Це повинно підвищити престижність професії адвоката та конкуренцію всередині адвокатської спільноти. (Андрієвський Т. Iustitia regnorum fundamentum: Аналіз судової реформи // Вісник Національної асоціації адвокатів України – жовтень 2016 - № 10 (27) – С.18) Проте, з іншого боку, пересічному громадянину доведеться значно збільшити свої судові витрати, адже адвокатські послуги далеко не завжди є безоплатними, більше того, це скоріше навіть задоволення не із

дешевих. Поки що єдиний вихід вбачаю у зверненні до Рішення РАУ № 118 від 23 квітня 2016 року «Про затвердження роз'яснення щодо можливості надання адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) правової допомоги безоплатно (Pro bono)», відповідно до якого адвокат має право надавати правову допомогу на добровільних засадах і безоплатно (Pro bono) на підставі договору про надання правової допомоги, в якому обов'язково має зазначатися про умови надання правової допомоги Pro bono без сплати гонорару або з розміром гонорару в 0,00 гривень. Проте немає жодних гарантій, що така практика укорениться в нашому суспільстві.

Ці зміни вводитимуться не одразу, тож маємо час до них звикнути: представництво виключно адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюватиметься з 1 січня 2017 року; в судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року. До того ж зміни не стосуватимуться тих судових справ, які були розпочаті до набрання чинності цим законопроектом: у цих судових справах представництво у суді може здійснюватись за старими правилами. (Конституція України – <http://haa.su/ННН/>)

Цікаво буде також розглянути питання переорієнтації адвокатів у суддівську діяльність. Адже згідно із змінами внесеними до ЗУ „ Про судоустрій і статус суддів „, можливості адвоката з цього приводу дещо розширились. Серед осіб, які можуть зайняти посаду судді апеляційного суду особа, яка має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років. Для зайняття посади судді спеціалізованого суду адвоката необхідний досвід щодо здійснення представництва в суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років і у Верховному Суді досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше десять років.

Логічно буде також згадати про вимоги, які висуваються до особи, яка прагне займатися адвокатською діяльністю. Адже у зв'язку із підвищенням статусу адвоката в суспільстві постійно мають підвищуватися також і якість послуг, що надаються адвокатом і відповідно якість його освіти. На сьогодні адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. (Закон України „Про адвокатуру та адвокатську діяльність” - <http://haa.su/ННН/>) У проекті ж ЗУ „ Про адвокатуру та адвокатську діяльність” зникає вимога стосовно повної вищої освіти. Достатньо і звичайної вищої. Хоча з іншого боку це може і посприяти доступності адвокатських послуг. В такому випадку посвідчення адвоката зможе отримати більша кількість осіб, що підвищить конкуренцію між ними, а отже це стане і стимулом до надання особою, зацікавленою в розширенні клієнтської бази, якомога якісніших послуг.

Цікавим також є перехід інших юристів до сфери адвокатської діяльності, особливо це питання підігрівається прийняттям ЗУ „Про відновлення довіри до судової влади”, у зв'язку із яким чимало осіб втратило можливість займати посади у державних структурах і знаходять вихід в отриманні адвокатської „ліцензії”. Дане питання також є двояким. З одного боку адвокати не раді поповненню своїх рядів за рахунок таких осіб і вважають, що це сприятиме корумпованості і зростанню недовіри до адвокатури. Навіть пролунали пропозиції заборонити бути адвокатами особам, які перебували на службі в міліції, поліції, СБУ, прокуратурі, податковій міліції, а також суддям незалежно від звання, посади, кваліфікації та вислуги років - протягом 3 років з дня звільнення. З іншого боку, ці особи вже мають величезний досвід в юридичній практиці і знають як впоратись із подібною роботою. Тому було б доволі нерозумно переривати їх практику. На сьогодні немає жодних законодавчо оформлених причин не допускати цих осіб до адвокатської діяльності. Крім того для них це питання є болючим за рахунок необхідності проходження стажування. Адже доволі важко вже досвідченому, так би мовити, бувалому, юристу „починати з нуля”. Проект же закону таку вимогу скасовує і з цього приводу обмежується лише стажем роботи в галузі права не менше двох років.

Отже робимо висновок, що на даному етапі престиж і відповідальність адвокатури росте. У проекті ЗУ „Про адвокатуру та адвокатську діяльність” дещо розширюються права і обов'язки адвоката. Крім того з'являється положення про символи адвокатури України, які

раніше в законодавстві не згадувались. Адвокат при розгляді справ в судах може здійснювати свою професійну діяльність в мантиї та з нагрудним знаком. А кожен адвокат України може у своїй діяльності використовувати символіку адвокатури України. (Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» - <http://haa.su/HNF/>)

Тож з метою утворення справжньої «юридичної еліти» держави та закладення добрих багаторічних традицій на майбутнє, адвокатура повинна з кожним днем самовдосконалюватися, ставлячись до себе з більшим критицизмом (Андрієвський Т. *Iustitia regnorum fundamentum: Аналіз судової реформи* // Вісник Національної асоціації адвокатів України – жовтень 2016 - № 10 (27) – С.18) і вибагливістю, приймати в свої ряди якнайбільш кваліфікованих і гідних юристів, а також забезпечувати стабільне її функціонування і постійний професійний розвиток.

Денисенко І.І.

*студент 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АКТУАЛЬНІСТЬ ВУЗЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ

В процесі побудови в Україні демократичної, соціальної і правової держави Конституцією України однією з пріоритетних задач держави було визнано захист прав та свобод людини як вищої соціальної цінності. В свою чергу, адвокатура в певній мірі покликана виконувати роль гаранта дотримання суб'єктивних прав громадян та організацій. В сучасних умовах, коли законодавство розвивається швидкими темпами, виникає питання щодо якості висококваліфікованої юридичної допомоги, яку може надати юрист або адвокат, який спеціалізується на окремих категоріях справ.

Нажаль, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07. 2012 року (Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 року[Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // zakon4.rada.gov.ua/lows/show/5076-17.](http://zakon4.rada.gov.ua/lows/show/5076-17.)) не передбачає розподіл діяльності адвокатів в залежності від спеціалізації. Останнім часом, в мережі Інтернет ми можемо знайти адвокатів, які не мають вузької спеціалізації, та навпаки, адвокатів, які займаються певною категорією справ. Але яким чином клієнту зрозуміти наскільки кваліфіковану допомогу йому можуть надати і в якій галузі права?

Достатньо давно адвокати негласно вирішили для себе, що неможливо одному юристу однаково професійно надавати послуги в різних галузях права. В зв'язку з великою розгалуженістю законодавства України, розподіл на цивільну, кримінальну, адміністративну, господарську спеціалізації став тенденцією в останні роки.

В деяких країнах законодавчими актами дозволено займатися вузько спеціалізованою практикою. В Німеччині законодавчо закріплено поняття «спеціалізація адвоката». Пунктом 43с, який має назву «Спеціалізована адвокатура», Федерального положення про адвокатуру встановлено, що адвокату, який отримав спеціальні звання та досвід в певній галузі права, адвокатською палатою, до складу якої він входить, можуть бути надані повноваження здійснювати спеціалізовану адвокатську діяльність (Баженова Б.М. Спеціалізовані адвокати в Німеччині/Б.М. Баженова// Вісник академії адвокатури України. – 2004. – Вип. 1. – С. 76-82.).

У Франції адвокат, який має не менше чотирьох років професійної практики, може звернутися до регіонального центру професійної підготовки для отримання сертифіката спеціалізації. Рішення про його видачу приймає журі, до складу якого входять чотири члени - суддя; два адвокати, які мають сертифікати відповідної спеціалізації; професор чи викладач, які відповідальні за юридичну освіту в галузі спеціалізації. Встановлено 26 різновидів спеціалізації (спортивне, страхове, публічне, аграрне, екологічне право тощо). Адвокат може порушити клопотання перед комісією про зазначення в сертифікаті спеціалізації вказівки на більш вузький напрям спеціалізації. Реєстраційні збори з кандидатів, пов'язані з оплатою компенсацій членам журі та інших витрат, складають 960 євро (*Specialisation des avocats - conditions d'accès. Guide pratique.* - Paris : Conseil National des Barreaux, 2014. - 17 p.)

Більш ліберальний режим функціонує в Люксембурзі. Рада колегії адвокатів Люксембургу веде перелік переважних видів діяльності (*liste des activités préférentielles*), що